26 වළාකුලෙන් මිදෙන හෙරණ සඳ
(බාල සික්ඛා)

බාල සික්ඛා යනු සාමණේරයන් වහන්සේලා හික්මවීම සඳහා ම සකස් වූ කුඩා ග්‍රන්ථයකි. ඒ බව **"සීලාදිවිවරං ගන්ධං"** (ගන්ධං යනු ග්‍රන්ථය යි) යනා දී ආරම්භක ගාථාවෙන් ම පැවසේ. එහි දී සීලය, ආරම්භය හෙවත් ප්‍රවේශය කරගත් සාමණේරයන් සඳහා ම වූ "බාල සික්ඛා" නම් ග්‍රන්ථය තුනුරුවන් වැඳ කෙටියෙන් පවසන බව කියයි. එතැන් සිට දහතුන් වන ගාථාව දක්වා සඳහන් වන්නේ හෙරණ සිබෙහි එන සීලය පිළිබඳ විස්තරය ම ය. එහි එන සීලය පිළිබඳ පනස් ආකාර භේදය ම මෙහි ගාථා මගින් දැක්වේ. දහ හතරවන ගාථාවේ සිට විසි පස්වන ගාථාව දක්වා සඳහන් වහන්නේ දස ශීලයෙහි සෑම ශික්ෂා පදයක් ම බිඳීමට හේතුවන අංග කොපමණ ද යන කාරණ යයි. විසි හය වන ගාථාවේ සිට විසි නව වන ගාථාව දක්වා වත් පිළිවෙත් ගැන කියවේ. තිස් වන ගාථාවේ සිට තිස් තුන්වන ගාථාව දක්වා කුදු මහත් සියලු කටයුතු වලදී ගුරුවරයාගෙන් විමසා අවසර ගෙන ක්‍රියකළ යුතු ආකාරය ගැන උපදෙස් දෙයි. තිස් හතරවන ගාථාවේ සිට හතළිස් එක්වන ගාථාව දක්වා සිල් නොපිරිමේ ආදීනව සහ සිල් බිඳුණු සැණින් පිළියම් කළ යුතු බවත් එසේ නොකළොත් සිදුවන හානිය ගැනත් විස්තර කෙරේ. අවසානයේ දී "දෙසිතා දස ධම්මෙන" ආදී ගාථාවෙන් පැවසෙන්නේ වැරදි කාරණා දහයක් පිළිඳව පනවන ලද සාමණේර සිල් දහයෙන් එකක් හෝ බිඳුණ හොත් අනෙක් සියල්ල ම බිඳෙන බව ය.

මෙම ග්‍රන්ථය සාමණේර බණ දහම් පොතට ම ඇතුළත් වූවකි. මෙතෙක් කරන ලද්දේ එය වන පොත් කිරීම පමණි. මෙහි ඒවා අර්ථ සහිත ව දක්වනු ලැබේ. මේ ගාථා අර්ථ සහිතව වන පොත් කිරීමෙන් සාමණේරයන් වහන්සේලාට සිල් රැකීම හා වත්පිළිවෙත් කිරීම පිළිබඳ මනා මගපෙන්වීමක් සිදුවෙයි. එසේ ම මෙයින් කර්ම, කර්ම ඵල පිළිබඳව ද දැනුමක් ලැබෙයි. විශේෂයෙන් ඒවා වන පොත් කර තිබීම භික්ෂු ජීවිතයට සැමදා උපකාර වන්නේ ය. එහි මුල් කොටසේ එන කරුණු හෙරණසිබ පාඩමේ ඇතුලත් ව ඇත. ශික්ෂාපද පිළිබඳ අංග ඇතුළත් පහත සඳහන් ගාථා පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබමු.

බාල සික්ඛා - හෙරණසික

1. **සීලාදිවිවරං ගන්ථං බාලසික්ඛං සමාසතො**
වක්ඛාමි සාමණේරානං වන්දිත්වා රතනත්තයං

තුනුරුවන් වැඳ සීලය මුල් දෙරටුව කොට ඇති, බාල සික්ඛා නම් ග්‍රන්ථය සාමණේරන්ට සැකෙවින් පවසමි.

ශික්ෂා පද පිළිබඳ සම්පූර්ණ විය යුතු අංග

2. **අඞ්ගානි තෙසං සීලානං පවක්ඛාමි ඉතො පරං**
තං සුණිත්වාන සීලානි පාලෙතබ්බා සද'දරා

මෙතැන් පටන් ඒ සිකපද බිඳීමට සම්පූර්ණ විය යුතු අංග පවසන්නෙමි. ඒවා අසා ඉතා ආදරයෙන් සැම කල්හි සාදරයෙන් සිල් රැකිය යුත්තේ ය.

3. **පාණො භවෙ පාණ සඤ්ඤී වධක චිත්ත මුපක්කමො**
තෙන ජීවිත නාසො ච අඞ්ගා පඤ්ච වධස්සි'මෙ

ප්‍රාණියෙකු වීම ය, ප්‍රාණියෙකු බව දැනීම ය, මැරීමේ අදහස ය, මැරීමට උපක්‍රම කිරීම ය, එම උපක්‍රමයෙන් පණ නැසීම ය යනුවෙන් ප්‍රාණඝාතය සැපිරීමේ අංග පහකි.

4. **මනුස්ස භණ්ඩං තථා සඤ්ඤී ථෙය්‍ය චිත්තමුපක්කමො**
තෙනෙ'ව භණ්ඩ හරණං පඤ්ච අඞ්ගානි ථෙනිනො

මනුෂ්‍යයෙකුගේ දෙයක් වීම ය, ඒ බව දැන සිටීම ය, සොරකම් කිරීමේ අදහස ය, ඒ සඳහා උපක්‍රම යෙදීම ය, ඒ උපක්‍රමයෙන් ම ඒ බඩු පැහැර ගැනීම ය යනුවෙන් සොරකමට අංග පසකි.

5. **අජ්ඣාචරිය වත්ථුඤ්ච තත්ථ සෙවන මානසං**
මග්ගෙන මග්ග භජනං තීණි අබ්‍රහ්මචාරිනො

මෛථුන සේවනයට අදාළ කෙනෙකු වීමය. සේවනය කිරීමේ අදහස තිබීම ය. ලිංගයෙන් ලිංගය ප්‍රවේශ කිරීමය යනුවෙන් අබ්‍රහ්මචරියාවේ අංග තුනකි.

6. **වත්ථුනො විතථඤ්චෙව විසංවාදන මානසං**
වායාමතා පරිඤ්ඤණං මුසාවාදස්ස චාතුරො

අසත්‍යයක් වීම ය, රැවටීමේ අදහස ය, කීමෙන් රැවටීමට වෑයම් කිරීම ය, අසන්නා එය සැබෑයැයි පිළිගැනීම ය යනුවෙන් මුසාවාදයට අංග සතරකි.

7. **සුරා භවෙ පාතුකාමො අජ්ඣොහරණ යොගතා**
තෙනෙ'ව අජ්ඣොහරණං සුරාපානස්ස චාතුරො

මත් කරවන දෙයක් වීමය, බී මත්වනු කැමැත්තය, පානයට උපක්‍රම යෙදීමය, පානය කිරීමය යනුවෙන් සුරාපානය ට අංග සතරකි.

8. **විකාලතා ආහරණං අජ්ඣොහරණ යොගතා**
විමුත්තත්තං අකාලස්ස අඞගානි චතුරො සියුං

විකාලය හෙවත් ඉර හැරුණු වේලාවේ ය. යාවකාලි (පෙරවරුවේ වැළඳිය යුතු) ආහාරයක් වීම ය. වැළඳීමට උපක්‍රම යෙදීම ය. එය වැළඳීම ය. යනුවෙන් විකාල භෝජනයට අංග සතරකි.

9. **නච්චාදිතා දස්සනතා තප්පුරෙක්ඛා තථෙ'ව ච**
නච්චාදීනං දස්සනස්ස අඞගා තීණි භවන්ති තෙ

නැටුම්, ගැයුම් ආදියක් වීම ය, ඒවා දැකීම ය, ඇසීම ය, ඒවාම අරමුණු කොට සිටීම ය, යනුවෙන් නැටුම් ගැයුම් වැයුම් පිළිබඳ සික පදයට අංග තුනකි.

10. **මාලාදිතා ධාරණතා තප්පුරෙක්ඛා තථෙ'ව ච**
මාලාදීනං ධාරණස්ස අඞගා තීණි භවන්ති තෙ

මල්, සුවඳ විලවුන් ආදියක් වීම ය. සිරුරේ පැළඳීම ය, තැවරීම ය, හැඩ වැඩ වීමේ සුවඳවත් වීමේ අදහසින් ඒවා දැරීම ය යනුවෙන් මල් ගඳ විලවුන් දැරීම පිළිබඳ අංග තුනකි.

11. **අකප්පියා සන්ථරණා අතිරෙකප්පමාණතා**
සයනාසනතා තස්මිං උච්චාසනස්ස චාතුරො

අකැප වීම ය. සුව පහසු ලෙස සකස් කළ හෝ සුව පහසු ඇතිරිලි යෙදූ ඒවා වීම ය. පමණට වඩා උස් වීම ය. සයන හෝ ආසන වීම ය. යනුවෙන් උසසුන් මහ අසුන් පරිභෝගය පිළිබඳ අංග සතරකි.

12. **හෙමාදිතා ගහණතා - අත්ත උද්දිස්සතා සියුං**
සුවණ්ණ රජතාදීනං - ගාහ ගාහාපනාදිකා
හෙමාදීනං ගහණස්ස - අංගානි චතුරො සියුං

රන්, මිල මුදල් ආදියක් වීම ය. එය තමන් සඳහා ම ගැනීම ය. තමා ම පිළිගැනීම හෝ අනුන් ලවා ගැන්වීම ය. යනුවෙන් රන් මසු කහවණු පිළිගැනීම පිළිබඳ අංග සතරකි.

13. **ආණත්ති පන සීලෙසු වුත්තා චතු පදෙසු පි**
පාණඝාතෙ ධනාහාරෙ නච්චගීතෙ පරිග්ගහෙ

ඒ දස සීලයෙන් ප්‍රාණඝාතය, අදත්තාදනය, නැටුම්, ගැයුම්, වැයුම්, විසුළු දැකුම් ය, රන්මසු, කහවණු පිළිගැනීම ය. යන ශික්‍ෂා පද සතරේ දී අණ කිරීමෙන් වුවද වරද සිදු වේ යයි කියන ලදී.

වත් පිළිවෙත්

14. **පූරෙන්තො න ච චෙ වත්තං තස්ස සීලං න පූරති**
වත්ත කිච්චං පවක්ඛාමි වත්තුකාමා සුණාථ මෙ

කෙනෙකු වත් නොපුරන්නේ නම් ඔහුගේ සීලය ද නො පිරේ. එහෙයින් කළයුතු වත් පවසන්නෙමි, වත් පුරනු කැමැත්තෝ මට සවන් දෙත්වා.

15. **ගරූනං උපනිස්සාය දන්තකට්ඨොදකං දදෙ**
පාදෝදකං පාද පීඨං පාද කඨලිකං ඨපෙ
සීතං උණ්හොදකං චාපි ගරූනං දිවසං දදෙ

අතවැසි සාමණේරයන් විසින් ගුරුවරුන් සඳහා දිනපතා දැහැටි හා දිය සැපයිය යුතුය. පා දෝනා දිය ද, පා පුටුව ද, පා උලනා ගල ද, තැබිය යුතු ය. දිනපතා ගුරුවරුනට උණුදිය හා ඇල් දිය සැපයිය යුතු ය.

16. **චෙතියඞ්ගන වත්තඤ්ච බොධියඞ්ගන වත්තකං**
ආගන්තුකස්ස වත්තඤ්ච වත්තඤ්ච ගමිකස්ස ච

තවද, සෑමළු වත, බෝමළු වත, ආගන්තුක වත හා ගමිකවත ද කළ යුත්තේ ය.

17. **ගිලානෙපි ච වත්තඤ්ච ගිලානුපට්ඨානෙ කරෙ**
කුටි වත්තං වච්ච වත්තං වත්තං ජන්තාඝරෙ කරෙ
පස්සාවෙ'පි ච වත්තඤ්ච වත්තං කොට්ඨාලයෙ කරෙ

තවද, ගිලන්වත හා ගිලන් උපස්ථානය ද කළ යුතු ය, වසන කුටියේ වත ද, කැසිකිලි වත ද, ගිනිහල් ගේ වත ද, වැසිකිලි වත ද, ගබඩාගෙයි වත ද, කළ යුතු ය.

ගුරුන්ගෙන් විමසා කළ යුතු දේ

18. **චීවර රජනෙ චා'පි රඞ්ග පාකෙ ච ධොවනෙ**
පරික්ඛාරග්ගහණෙ දිනෙන සබ්බත්ථා'පුච්ඡනං කරෙ

සිවුරු පඬු පෙවීමේ දී පඬු උණු කිරීමේ දී සිවුරු සේදීමේ දී ද පිරිකරක් ගැනීමෙහි දී මෙන් ම දීමෙහි දී ද යන හැම දෙයක දී ම ගුරුවරයාණන් වහන්සේගෙන් විමසා කළ යුතු ය.

19. **නිස්සීම ගමනෙ ගාමෙ අරඤ්ඤෙ දෙසකෙ ගතෙ**
නබ්බෙජ්ජාදි කම්මෙසු සබ්බත්ථා'පුච්ඡනං කරෙ

විහාර සීමාවෙන් පිටත යාමේදී, ගමට හෝ වන පෙදෙසකට යාමේදී ද නිය කැපීම් ආදී කටයුත්තෙහි දී පවා සැම විටම ගුරුන් විමසිය යුතු ය.

20. **උද්දෙස ගහණෙ වා'පි පරිපුච්ඡා'ගහණෙ'පි ච**
සජ්ඣායෙ උද්දිසාපෙනෙත සබ්බත්ථා'පුච්ඡනං කරෙ

ඉගෙන ගැනීමේ දී, ගැටළු විමසීමේ දී ද පාඩම් සජ්ඣායනා කිරීමේ දී, අනුන්ට පාඩම් කරවීමේ දී ද යන සැම විටම ගුරුවරුන්ගෙන් විමසා කළ යුතු ය.

21. **කවාටෙ විවටෙ ථකනෙ වාතපානෙ තථෙ'ව ච**
දීපුජ්ජලන උජ්ඣාපෙ සබ්බත්ථා'පුච්ඡනං කරෙ

දෙර කවුළු, වා කවුළු ඇරීමෙහි දී ද, වැසීමේ දී ද, පහන් දැල්වීමේ දී ද නිවීමේ දී ද යන සැම දෙයකදී ම ගුරුන්ගෙන් අසා කළ යුතු ය.

සිල් රැකිය යුතු අන්දම

22. **යො ගවං න විජානාති න සො රක්ඛති ගො ගණං**
එවං සීලං අජානන්තො කිං සො රක්ඛෙය්‍ය සංවරං

යම් ගොපල්ලෙක් ගවයන්ගේ ප්‍රමාණය හා තොරතුරු නොදන්නේ නම් හෙතෙම ගවයන් හරිහැටි නොරකින්නේ ය. එසේම සිල් නොහඳුනන්නා සිල් රකී ද? නැත.

23. **වත්තං න පරිපූරෙන්තො න සීලං පරිපූරති**
අසුද්ධ සීලො දුප්පඤ්ඤො දුක්ඛා න පරිමුච්චති

වත් පිළිවෙත් නොපුරන්නා සීලය ද නොපුරන්නේ ය. අපිරිසිදු සිල් ඇති අනුවණයා, සසර දුකින් නොමිදේ.

24. **සත වස්සො පි පබ්බජ්ජා සික්ඛන්තො පිටකත්තයං**
ඔවාදං නානු වත්තන්තො නිරයං සො'පපජ්ජති

කෙනෙකුගේ පැවිද්දෙන් සියවසක් ගතවූවත් මුළු ත්‍රිපිටකය ම ප්‍රගුණ කර ඇතත් ගුරුන්ගේ අවවාද නොපිළිපදී නම් හෙතෙම නිරයෙහි උපදින්නේ ය.

25. **සද්ධාය දින්නං යං දනං දුස්සීලො පරිභුඤ්ජති**
තත්තො ලොහගුළො භුත්තො සෙය්‍යො අග්ගිසිඛූපමො

යමෙක් සැදැහැතියෙන් දෙන දනය දුස්සීලව වළඳයි ද, රත් වූ ගිනිසිළුවක් සේ ගිනියම් වූ ලෝහ ගුලියක් ගිලීම ඊට වඩා යහපතකි.

26. **තස්මා හි භින්න සීලෙන සාමණෙරෙන සීඝතො**
පතිට්ඨාතබ්බං සීලස්මිං සප්පදට්ඨො'ව මාණවො

එහෙයින් සිල් බිඳුණු සාමණේරයන් වහන්සේ විසින් සර්පයෙකු දෂ්ට කළ මිනිසෙකු වහා පිළියම් කරගන්නා සේ එකෙණෙහි ම නැවත සීලයෙහි පිහිටිය යුතු ය.

27. **න පතිට්ඨති සීලස්මිං යාවතා තෙන යොගිනා**
කප්පියම්පි න ඛාතබ්බං හෙට්ඨා භික්ඛු න තාවතා

ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ නැවත සීලයෙහි පිහිටන තුරු අඩුම තරමින් භික්ෂූන්ට කැපකළ දෙයක් වත් නොවැළඳිය යුතු ය.

28. **තස්මා එකො අලජ්ජීපි දුස්සීලො අසමාහිතො**
අලජ්ජී සත සහස්සානි කරොතී'ති පකාසිතො

මෙසේ දුස්සීල වූ සන්සුන් නොකළ සිත් ඇති එක් අලජ්ජියෙක් අලජ්ජීන් ලක්ෂයක් තනන්නේ යයි කියන ලදී.

29. **දෙසිතා දස ධම්මෙන දස පාරාජිකා ඉමෙ**
තෙන චෙ භිජ්ජති එකො අඤ්ඤමඤ්ඤං පභිජ්ජතෙ'ති.

දසබල ධර්මයෙන් සමන්විත බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මේ දස පාරාජිකාව (සාමණේරයන් සඳහා) වදරන ලදී. එයින් එකක් හෝ බිඳීමෙන් අනෙක් සියල්ල එකිනෙක බිඳී යන්නේ ය.

ක්‍රියාකාරකම 26.1

1. විකාල භෝජන වරද සිදුවීමට අවශ්‍ය අංග හතර මොනවා ද?

2. වත් පිළිවෙත් නොපිරීමෙන් සිදුවන හානිය කවරාකාර ද?

3. සිල් පද එකක් හෝ බිඳුණොත් නැවත සිල් අලුත් කර ගත යුතුය. එසේ කළ යුත්තේ ඇයි.

ජීවිතයට ඔවදනක්

"අත්තානං උපමං කත්වා
න හනෙය්‍ය න ඝාතයෙ"

තමා උපමා කොට අනුන් නොමරන්නේ ය. නොමරවන්නේ ය.